

УДК 376.37:378.22:342.95

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-2-39>**Ганна МИЩИК,***orcid.org/0000-0002-4989-416X**кандидат педагогічних наук,**старший викладач кафедри прикладної психології та логопедії**Бердянського державного педагогічного університету**(Бердянськ, Запорізька область, Україна) kolibri07s@ukr.net***Михайло ПРИШЛЯК,***orcid.org/0000-0001-9906-7384**кандидат юридичних наук,**доцент кафедри правознавства**Енергодарського інституту державного та муніципального управління**імені Р. Г. Хеноха**Класичного приватного університету**(Енергодар, Запорізька область, Україна) kolibri0709s@gmail.com*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ НАЗВ ПРОФЕСІЙНИХ КВАЛІФІКАЦІЙ В ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМАХ «ЛОГОПЕДІЯ» ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті досліджено сучасні тенденції використання закладами вищої освіти в освітньо-професійних програмах спеціальності 016 «Спеціальна освіта», спеціалізація 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти назв таких професійних кваліфікацій, як «вчитель-логопед» та «логопед». Вказано на відсутність належної уваги з боку науковців до питань, пов'язаних із застосуванням назв професійних кваліфікацій в освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових чи освітньо-творчих) програмах. Констатовано, що, відповідно до чинної нормативно-правової бази, професії вчителя-логопеда за дипломом має відповідати освітня кваліфікація магістра, тоді як професії логопеда – освітня кваліфікація бакалавра. Здійснено порівняльний аналіз змісту діяльності вчителя-логопеда та логопеда, встановлено притаманні їй загальні та відмінні ознаки. Щодо відмінностей зазначено, що вони простежуються в підпорядкованості закладів, у яких працюють учитель-логопед і логопед, різним відомствам (Міністерству освіти і науки України та Міністерству охорони здоров'я України), у контингенті, з яким доводиться працювати вчителю-логопеду та логопеду, характері захворювань, які стали причиною порушення мовлення в їхніх підлеглих. З іншого боку, визнано, що за змістом здійснюваних робіт, рівнем знань, які при цьому вимагаються, є всі підстави вбачати в них фахівців одного рівня підготовки, а саме – другого (магістерського) рівня. Висловлені пропозиції, реалізація яких дала б закладам вищої освіти змогу на законних підставах вносити до орієнтованого переліку професійних кваліфікацій, зазначених в освітньо-професійній програмі спеціальності 016 «Спеціальна освіта», 016.01 спеціалізація – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти, професійну кваліфікацію «логопед», надавати її здобувачам, які успішно виконали зазначену освітньо-професійну програму.

Ключові слова: освітньо-професійна програма, освітня кваліфікація, професійна кваліфікація, вчитель-логопед, логопед.

Hanna MYTSYK,*orcid.org/0000-0002-4989-416X**Candidate of Sciences in Pedagogy,**Senior Lecturer at the Department of Applied Psychology and Speech Therapy**Berdiansk State Pedagogical University**(Berdiansk, Zaporizhzhia region, Ukraine) kolibri07s@ukr.net***Mykhailo PRYSHLIAK,***orcid.org/0000-0001-9906-7384**Candidate of Juridical Sciences,**Associate Professor at the Department of Law**Enerhodar Institute of State and Municipal Government of R. H. Khenokh**of Classical Private University**(Enerhodar, Zaporizhzhia region, Ukraine) kolibri0709s@gmail.com*

SOME ISSUES RELATED TO THE APPLICATION OF THE PROFESSIONAL QUALIFICATIONS NAMES IN EDUCATIONAL PROFESSIONAL PROGRAMS "SPEECH THERAPY" OF THE SECOND (MASTER) EDUCATIONAL LEVEL

The existing trends in the use by universities in educational and professional programs of specialty 016 "Special education", specialization 016.01 – "speech therapy" of the second (master) levels of higher education of the names of such professional qualifications as "teacher-speech therapist" and "speech therapist" were examined in the article. The lack of due attention of scientists to issues related to the use of the names of professional qualifications in educational programs (educational and professional, educational and scientific or educational and creative) is indicated. It was stated that, in accordance with the existing regulatory framework, the diploma-based speech therapist's profession should correspond to the educational qualification of a master; while the speech therapist's profession should correspond to the educational qualification of a bachelor. A comparative analysis of the content of the activity of a teacher-speech therapist and a speech therapist was carried out, common and distinctive features inherent in it were established. Regarding the differences it was noted it can be traced in the subordination of the institutions in which a teacher-speech therapist and a speech therapist work to various departments (the Ministry of Education and Science of Ukraine and the Ministry of Health of Ukraine); in the contingent with whom a teacher-speech therapist and a speech therapist have to work, the nature of the diseases that caused the speech impairment of their subordinates. On the other hand, one was admitted that in terms of the content of the work being carried out, the level of knowledge that is being obtained at the same time, there is every reason to see in them specialists of one level of training, and of another (master's) level.

Proposals that were expressed, the implementation of which would allow institutions of higher education on a legal basis to be included in the oriented List of professional qualifications specified in the educational and professional program of specialty 016 "Special education", 016.01 specialization – "speech therapy" at other (master's) levels of the higher education, professional qualification "speech therapist" its applicants who have successfully completed the specified educational and professional program.

Key words: educational-professional program, education qualification, professional qualification, teacher-speech therapist, speech therapist.

Постановка проблеми. Згідно із Законом України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, що дає право на отримання бажаної для нього освітньої або професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій), визначаються освітньо-професійною програмою, яка розробляється безпосередньо закладом вищої освіти з урахуванням вимог до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством і стандартами вищої освіти. У цьому Законі під терміном «кваліфікація» розуміється офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту (п. 12 ч. 1 ст. 1). Як впливає з визначень, наведених у ст. 34 Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII, властивим для освітньої кваліфікації є те, що вона засвідчує сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей). Натомість професійна кваліфікація засвідчує стандартизовану сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

У документі про вищу освіту назва професійної кваліфікації (у разі надання) визначається через назву професії (Національний класифікатор України ДК 003:2010).

Вибірковий аналіз освітньо-професійних програм спеціальності 016 «Спеціальна освіта» за спеціалізацією 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти показав, що професійні кваліфікації, які заклад вищої освіти надає особам, що успішно її виконали, мають у них різні назви: «логопед» (Освітньо-професійна програма, 2017, 2018, 2019), «учитель-логопед» (Освітньо-професійна програма, 2016, 2017; Концепція, 2019).

Спрямованість на надання професійної кваліфікації «учитель-логопед» особам, які успішно закінчили навчання, спостерігається майже у всіх досліджених освітньо-професійних програмах «Логопедія» (Освітньо-професійна програма, 2016, 2017; Концепція, 2019). В окремих із них орієнтований перелік професійних кваліфікацій, які планується надавати, поряд з учителем-логопедом передбачає й логопеда (Освітньо-професійна програма 2017; Концепція, 2019). Деякі з освітньо-професійних програм – тільки логопеда (Освітньо-професійна програма, 2018, 2019).

Знову ж, наведений у них перелік не вичерпується лише професійними кваліфікаціями «учитель-логопед», «логопед». Заклади вищої освіти під час формування освітньо-професійних про-

грам можуть додатково зазначати в них назви й інших професійних кваліфікацій, які відповідають спеціалізації. Однак і в цьому випадку, задекларувавши в освітньо-професійних програмах «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти наміри на надання випускникам професійної кваліфікації «логопед» та/або «вчитель-логопед», у більшості з них заклади вищої освіти не обмежують їхню придатність до працевлаштування здатністю обіймати посади, що відповідають назві професійної кваліфікації. Уважається, що фахівець із такою професійною кваліфікацією спроможний виконувати професійну роботу і може обіймати посади, серед іншого – учителя-дефектолога, учителя з корекційної освіти, учителя-реабілітолога тощо (Освітньо-професійна програма, 2016, 2017; Концепція, 2019). Не відкидає цього й Стандарт вищої освіти України за другим (магістерським) рівнем спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (далі – Стандарт), затверджений і введений у дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 5 січня 2021 р. № 28. У пояснювальній записці до нього зазначено, що працевлаштування може здійснюватися на посади, передбачені Національним класифікатором професій України ДК 003:2010, на первинні посади вчителя-дефектолога (за нозологіями), учителя-логопеда, логопеда, учителя з корекційної освіти, учителя-реабілітолога, викладача закладу вищої освіти, наукового співробітника, а також на інші посади осіб, які надають освітні послуги особам з інвалідністю та дітям з особливими освітніми потребами. Широкою є і сфера працевлаштування випускників спеціалізації «логопедія». Насамперед це заклади загальної середньої, спеціальної, дошкільної та позашкільної освіти, реабілітаційні та інклюзивно-ресурсні центри, що перебувають у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України (далі – МОН України), Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України), Міністерства соціальної політики, інших органів публічного адміністрування.

У згаданому вище Стандарті розв'язання питання назв професійних кваліфікацій віддано на розсуд закладів вищої освіти. Лише вказано, що професійну кваліфікацію може бути зазначено в дипломі в разі її надання. Відповідно до спеціалізації 016.01 – «логопедія» дещо по-іншому пропонувалося розв'язання цього питання в проекті вказаного документа. У переліку рекомендованих назв професійних кваліфікацій за освітньо-професійною програмою зазначено професійну кваліфікацію «вчитель-логопед», за освітньо-науковою програмою – професійну кваліфікацію «логопед».

Такого роду практика змушує з'ясувати, чим зумовлена необхідність розмежування в освітньо-професійних програмах спеціальності 016 «Спеціальна освіта», спеціалізація 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти, професійних кваліфікацій «логопед» та «вчитель-логопед»; чи узгоджується їх використання в зазначених освітньо-професійних програмах із чинним законодавством України; чи є загалом підстави вбачати у вчителі-логопеді й логопеді фахівців одного рівня підготовки, а саме – другого (магістерського) рівня.

Аналіз досліджень. Основним джерелом фактичного матеріалу дослідження стали освітньо-професійні програми спеціальності 016 «Спеціальна освіта», спеціалізація 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти окремих закладів вищої освіти; Стандарт вищої освіти України за другим (магістерським) рівнем, ступенем магістра, з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (розробники: С. В. Федоренко, І. В. Дмитрієва, О. В. Мартинчук, Ю. А. Бондаренко, С. О. Коваленко, за участі М. К. Шеремет, Н. Г. Пахомової, С. П. Миранової), який сьогодні є базовим документом для закладів вищої освіти під час розроблення зазначених освітньо-професійних програм. Серед науковців окремі аспекти досліджуваного питання у своїх наукових працях висвітили О. Г. Губарь, Ю. В. Пінчук, С. В. Цимбал-Слатвінська. Загалом, розуміючи важливість зазначеної проблематики, яка потребує свого розв'язання, треба констатувати відсутність належної уваги з боку науковців до питань, пов'язаних із застосуванням назв професійних кваліфікацій в освітньо-професійних програмах. З огляду на це актуалізується потреба поглибленого дослідження особливостей використання таких назв професійних кваліфікацій, як «логопед», «вчитель-логопед» в освітньо-професійних програмах спеціальності 016 «Спеціальна освіта», спеціалізація 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Мета статті – піддати аналізу сучасні тенденції використання закладами вищої освіти в освітньо-професійних програмах спеціальності 016 «Спеціальна освіта», спеціалізація 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти назв таких професійних кваліфікацій, як «вчитель-логопед» і «логопед».

Виклад основного матеріалу. Положення чинного законодавства України про освіту дають підстави пов'язати заміщення випускниками спеціальності 016 «Спеціальна освіта», 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої

освіти посади вчителя-логопеда із закладами системи МОН України. Зокрема, за Законом України «Про дошкільну освіту» від 11 липня 2001 р. № 2628-III, учитель-логопед серед учасників освітнього процесу у сфері дошкільної освіти. Посада вчителя-логопеда передбачена на логопедичних пунктах при закладах загальної середньої та дошкільної освіти, положення про які затверджено наказом Міністерства освіти України від 13 травня 1993 р. № 135, у структурі інклюзивно-ресурсних центрів, основні засади діяльності яких визначено Положенням про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМ України) від 12 липня 2017 р. № 545. Відповідно до Типових штатних нормативів закладів загальної середньої освіти, затвердженого Наказом МОН України від 6 грудня 2010 р. № 1205, за наявності навантаження не менш ніж 9 навчальних годин на тиждень, спираючись на норму на ставку 18 навчальних годин на тиждень, посада вчителя-логопеда може вводитися в закладах загальної середньої освіти, у яких навчання дітей з особливими освітніми потребами організовано в інклюзивних класах.

Використання в нормативних актах посади (професії) з такою назвою узгоджується і з положеннями Національного класифікатора України ДК 003:2010 «Класифікатор професій» (далі – Класифікатор професій), у якому професійну роботу вчителя-логопеда код КП 2340, код ЗКППТР 25161 віднесено до розділу 2. «Професіонали», підрозділу 23 «Викладачі», класу 234 «Вчителі спеціалізованих навчальних закладів» (Національний класифікатор України ДК 003:2010). Характерним для зазначеного розділу є те, що він вміщує перелік професій, що передбачають високий рівень знань у відповідній галузі наук і вимагають від працівника (з урахуванням кола та складності певних професійних завдань та обов'язків) кваліфікації за дипломом про повну вищу освіту, що відповідає рівню спеціаліста, магістра.

Більш широке уявлення про вчителя-логопеда як педагогічного працівника нам дає доопрацьований випуск 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (далі – випуск 80 «Соціальні послуги»), затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України від 29 березня 2017 р. № 518 (Довідник, 2017). Мета документа – забезпечити раціональний розподіл праці, створити дієвий механізм розмежування функцій, повноважень і відповідальності, чітку регламентацію трудової діяльності працівників у сучасних суспільно-економічних умовах. Він також забезпечує єдність

у визначенні посадових обов'язків працівників цієї сфери та кваліфікаційних вимог щодо певних посад і професій, зокрема й щодо вчителя-логопеда. Кожна кваліфікаційна характеристика, що міститься у випуску 80 «Соціальні послуги», має три розділи. У розділі «Кваліфікаційні вимоги» відповідно до наявних посад визначено вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня працівника, необхідні для виконання покладених на нього завдань та обов'язків, вимоги до стажу роботи та кваліфікації. З'ясовано, що для заміщення первинної посади вчителя-логопеда необхідна вища освіта другого рівня за ступенем магістра та спеціальністю відповідної галузі знань без вимог до стажу роботи.

На відміну від посади (професії) вчителя-логопеда, випуск 80 «Соціальні послуги» не містить кваліфікаційної характеристики на логопеда. Це створює складності у визначенні вимог до його освітньо-кваліфікаційного рівня. Ситуацію обтяжено й тим, що в уже згаданому Класифікаторі професій професійну роботу логопеда, код КП 3229, код ЗКППТР 23169 віднесено до розділу 3 «Фахівці», підрозділу 32 «Фахівці в галузі біології, агрономії та медицини», класу 322 «Допоміжний персонал у галузі сучасної медицини, фізіотерапії, фармації та ветеринарії (крім медичних сестер)», підклас 3229 «Інші асистенти професіоналів у галузі сучасної медицини (крім медичних сестер)» (Національний класифікатор України ДК 003:2010). Власне, вказівка на можливість заміщення посади логопеда в закладах системи МОЗ України міститься й у досліджуваних освітньо-професійних програмах спеціальності 016 «Спеціальна освіта», спеціалізація – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти (Освітньо-професійна програма, 2016, 2019; Концепція, 2019). Однак властивою для цього розділу особливістю є те, що до нього належать професії, яким за дипломом відповідає освітня кваліфікація молодшого спеціаліста (молодшого бакалавра), бакалавра (Національний класифікатор України ДК 003:2010). Безумовно, така вимога має бути врахована розробниками освітньо-професійних програм «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти під час визначення орієнтованого переліку професійних кваліфікацій, які планується надавати, та посад, що може обіймати майбутній випускник, вилучаючи з нього ті, для яких рівень освіти нижчий за зазначений є достатнім. З іншого боку, передбачивши все ж у них можливість надання здобувачам професійної кваліфікації «логопед», важливо з'ясувати, чи є для цього підстави, зважаючи на зміст виконуваних учителем-логопедом і логопедом робіт, а звідси, власне,

й підстави сприймати їх як фахівців одного рівня підготовки, а саме – другого (магістерського) рівня.

Зміст підготовки вчителя-логопеда зумовлений передусім переліком властивих для цієї посади (професії) компетенцій. Зважаючи на це, визначається коло питань, у яких він має бути добре обізнаний, необхідний для виконання посадових обов'язків рівень освітньої кваліфікації, звідси – необхідна динамічна комбінація знань, умінь, навичок, інших особистих якостей (компетентностей), яка забезпечить здобувачу здатність провадити професійну діяльність за обраним фахом після завершення освітньо-професійної програми. У кваліфікаційній характеристиці вчителя-логопеда серед робіт, які він повинен здійснювати, зазначено навчальну, корекційно-розвиткову, компенсаційну та реабілітаційну роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення (Довідник, 2017). Аналіз норм Положень про логопедичні пункти системи освіти від 13 травня 1993 р., про інклюзивно-ресурсний центр від 12 липня 2017 р. також дають підстави говорити про здійснення вчителем-логопедом діагностичної, аналітично-облікової, консультативної та просвітницької діяльності. В окремих освітньо-професійних програмах «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти як їхня мета зазначена підготовка конкурентоспроможних професіоналів, здатних здійснювати діагностичну, корекційно-освітню, консультативну, дослідницьку, викладацьку, організаційно-управлінську, культурно-просвітницьку діяльність (Освітньо-професійна програма, 2017). Наведене засвідчує, що перелік робіт, які може виконувати вчитель-логопед, є доволі широким і різноманітним.

Кваліфікаційні характеристики керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців і робітників, які є специфічними для галузі охорони здоров'я, увійшли в Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, випуск 78 «Охорона здоров'я» (Довідник, 2002). Незважаючи на те, що в Класифікаторі професій роботу логопеда пов'язують саме із цією галуззю, у згаданому Довіднику кваліфікаційної характеристики логопеда також немає. Хоча як терапевт мови та мовлення він згадується у кваліфікаційній характеристиці ерготерапевта, фізичного терапевта, асистента ерготерапевта, асистента фізичного терапевта. У них логопеда віднесено до переліку фахівців, з якими останні за потреби можуть співпрацювати. Як про терапевта мови та мовлення також ідеться в Умовах закупівлі медичних послуг на 2021 рік за напрямом: 33. «Медична реабілітація дорослих та дітей від трьох років з

ураженням нервової системи» (далі – Умови), погоджених МОЗ України (Специфікації, 2021). Забезпечення консультування логопеда (терапевта мови та мовлення) в закладі або на умовах договору підряду – одна з вимог, що передбачена Умовами, до організації надання зазначеної послуги. Незважаючи на це, у вимогах до спеціалізацій і фахівців, якими повинен бути укомплектований заклад для надання такої послуги, посаду логопеда (терапевта мови та мовлення) не вказано (Специфікації, 2021). Певною мірою визначитися щодо основних напрямів діяльності логопеда в закладах системи МОЗ України дає змогу Специфікація надання медичних послуг за напрямом «Медична реабілітація дорослих та дітей від трьох років з ураженням нервової системи» 2021 року (Специфікації, 2021). Зважаючи на обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта / пацієнтки (специфікація), доходимо висновку, що логопеду як працівнику закладу охорони здоров'я властиві консультативний, діагностичний, реабілітаційний з оцінюванням прогресу в досягненні окреслених цілей і навчальний напрями діяльності.

Ю. В. Пінчук, розглянувши проблему організації логопедичної роботи в системі МОЗ України, проаналізувавши державні документи щодо забезпечення логопедичною допомогою дітей різних категорій у межах лікувально-профілактичних закладів, перш за все Положення про логопеда дитячих лікувально-профілактичних закладів МОЗ України від 4 червня 1996 р. № 215, основний зміст роботи логопеда в амбулаторно-поліклінічних закладах убачає у проведенні діагностичної, консультативної роботи, у наданні корекційної допомоги дітям із вадами мовлення, проведенні занять із виправлення мовленнєвих порушень у дітей, профілактиці мовленнєвих порушень і пропаганді логопедичних знань серед населення (Пінчук, 2016: 53). Вона також указує, що в посадові обов'язки логопеда входять проведення діагностичного обстеження в дітей мовлення та інших вищих психічних функцій; складання індивідуальних програм медичної та педагогічної реабілітації осіб із порушеннями мовлення, які страждають на афазію, дизартрію, апраксію, дислексію, дисграфію, заїкання, мають затримку мовленнєвого розвитку тощо (спільно з лікарем) (Пінчук, 2016: 53).

Вибірковий аналіз правових документів окремих країн близького зарубіжжя, спрямованих на розвиток і вдосконалення спеціалізованої допомоги хворим із порушеннями мовлення та інших вищих психічних функцій, вказує на виконання

логопедом закладу охорони здоров'я консультативно-діагностичної, корекційно-відновлювальної, реабілітаційної, аналітично-облікової роботи (О специализированной помощи, 1998). Передбачено, що посаду логопеда може обіймати фахівець із вищою педагогічною дефектологічною освітою за спеціальністю «Логопедія». Натомість у Республіці Білорусь спеціалізована допомога особам із вадами мовлення в лікувально-профілактичних установах надається вчителем-логопедом (О мерах, 2001). Серед основних напрямів його діяльності: здійснення профілактичної та діагностичної роботи, надання корекційно-розвиткової, відновлювальної та консультативної допомоги пацієнтам із порушеннями мови. Учитель-логопед також зобов'язаний проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення; чітко вести обліково-звітну та педагогічну документацію. Його пацієнтами є діти, підлітки та дорослі. Відповідно до встановлених вимог на посаду вчителя-логопеда може бути призначено фахівця з вищою педагогічною освітою за спеціальністю «Дефектологія» зі спеціалізацією «Логопедія».

Висновки. Отже, можна стверджувати, що певні відмінності у здійснюваних видах робіт учителем-логопедом і логопедом як працівниками закладів, підпорядкованих різним відомствам, усе ж існують, проте вони не є істотними. Відмінності, зокрема, простежуються в контингенті, з яким доводиться працювати вчителю-логопеду та логопеду, характері захворювань, які стали причиною порушення мовлення в їхніх підопічних. У вузькому розумінні саме ці обставини, на наше переконання, визначають вибір необхідних методів, прийомів і засоби логопедичного впливу, зважаючи на їхню ефективність у конкретному випадку. Підопічними вчителя-логопеда є діти дошкільного та шкільного віку. У роботі з ними перевага віддається навчальному, діагностичному, корекційно-розвитковому, консультативному, просвітницькому напрямкам діяльності. Для логопеда такими є особи (діти, дорослі), які через захворювання, травму (її наслідки) або вроджені вади позбавлені здатності до спілкування нарівні з іншими громадянами й потребують тривалої

реабілітації. Особливу категорію становлять хворі з наслідками інсульту та черепно-мозкової травми, значний відсоток яких має порушення вищих психічних функцій, зокрема мовлення, які зазвичай поєднуються із психічними розладами та порушенням рухів у кінцівках, що здебільшого призводить до інвалідності. У цьому випадку увага логопеда більше зосереджена на діагностиці, корекції та реабілітації. Тобто, незважаючи на віднесення в Класифікаторі професій професійних робіт учителя-логопеда і логопеда до різних розділів, перелік визначених щодо кожного з них основних робіт засвідчує, що їх здійснення вимагає високого рівня знань, що передбачають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, отримання яких здатна забезпечити саме освітньо-професійна програма «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Основою ж для розроблення такої програми має стати Стандарт вищої освіти України за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта». Однак, для того щоб у закладів вищої освіти з'явилися відповідні правові підстави для внесення до орієнтовних переліків професійних кваліфікацій, зазначених в освітньо-професійних програмах спеціальності 016 «Спеціальна освіта», спеціалізація 016.01 – «логопедія» другого (магістерського) рівнів вищої освіти, професійної кваліфікації «логопед», надання її здобувачам, які успішно виконали зазначену освітньо-професійну програму, вважаємо, що треба внести необхідні зміни в Класифікатор професій. Зокрема, пропонуємо професійну роботу логопеда вилучити з розділу 3 «Фахівці», підрозділу 32 «Фахівці в галузі біології, агрономії та медицини», класу 322 «Допоміжний персонал у галузі сучасної медицини, фізіотерапії, фармації та ветеринарії (крім медичних сестер)» і внести до розділу 2 «Професіонали», підрозділу 22 «Професіонали в галузі наук про життя та медичних наук», класу 2229.2 «Професіонали в галузі медицини» (крім сестринської справи та акушерства), зазначивши в дужках другу її назву (терапевт мови та мовлення) з наданням відповідного коду КП та ЗКППТР.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. *Вип. 78 «Охорона здоров'я»* : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29 березня 2002 р. № 117. URL: <https://cutt.ly/Ent7B51> (дата звернення: 02.05.2021).
2. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. *Вип. 80 «Соціальні послуги»* : Наказ Міністерства соціальної політики України від 29 березня 2017 р. № 518. URL: <https://cutt.ly/Vnt5of3> (дата звернення: 27.04.2021).
3. Концепція освітньої діяльності за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта». Освітньо-професійна програма «Корекційна психопедагогіка і логопедія». Рівень вищої освіти Другий (магістерський) / Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка. Кропивницький, 2019. 18 с.

4. Національний класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій» : Наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 р. № 327. URL: <https://cutt.ly/snt5f0X> (дата звернення: 18.04.2021).
5. О мерах по дальнейшему совершенствованию специализированной помощи лицам с нарушениями речи : Приказ Министерства здравоохранения Республики Беларусь от 5 июня 2001 г. № 135. URL: <https://cutt.ly/Bnu88q2> (дата звернення: 10.05.2021).
6. О специализированной помощи больным при нарушении речи и других высших психических функций : Приказ Министерства здравоохранения Российской Федерации от 28 декабря 1998 г. № 383. URL: <https://cutt.ly/Znt5ncu> (дата звернення: 10.05.2021).
7. Освітньо-професійна програма «Спеціальна освіта». Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Спеціалізація «Логопедія». Спеціальна освіта / Бердянський державний педагогічний університет. Бердянськ, 2016. 8 с.
8. Освітньо-професійна програма «Спеціальна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти / Херсонський державний університет. Херсон, 2018. 15 с.
9. Освітньо-професійна програма. Спеціальність 016 «Спеціальна освіта» (Логопедія. Спеціальна психологія). Другий рівень вищої освіти / Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Полтава, 2019. 20 с.
10. Освітньо-професійна програма спеціальності 016 «Спеціальна освіта». Спеціалізація 016.00.01 «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2017. 12 с.
11. Пінчук Ю. В. Організаційне забезпечення логопедичної роботи в умовах дитячої поліклініки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2016. Вип. 32 (2). С. 52–58.
12. Специфікації та умови закупівлі медичних послуг на 2021 рік. URL: <https://nszu.gov.ua/vimogi-pmg-2021> (дата звернення: 03.05.2021).

REFERENCES

1. Dovidnyk kvalifikatsiynykh kharakterystyk profesiy pratsivnykiv. [Handbook of qualification characteristics of employees' professions]. Vyp. 78 "Okhorona zdorov'ya" : Nakaz Ministerstva okhorony zdorov'ya Ukrainy vid 29.03.2002 r. № 117. URL: <https://cutt.ly/Ent7B5l> (data zvernennya: 02.05.2021). [In Ukrainian].
2. Dovidnyk kvalifikatsiynykh kharakterystyk profesiy pratsivnykiv. [Handbook of qualification characteristics of employees' professions]. Vyp. 80 "Sotsial'ni posluhy" : Nakaz Ministerstva sotsial'noyi polityky Ukrainy vid 29.03.2017 r. № 518. URL: <https://cutt.ly/Vnt5of3> (data zvernennya: 27.04.2021). [In Ukrainian].
3. Kontseptsiya osvith'oyi diyal'nosti za spetsial'nistyuu 016 "Spetsial'na osvita". Osvitn'o-profesiynna prohrama "Korektsiynna psykhopedahohika i lohopediya". Riven' vyshchoyi osvity Druhyy (mahisters'kyy). [The concept of educational activities in the specialty 016 Special education. Educational and professional program "Correctional psychopedagogy and speech therapy". Level of higher education Second (master's)]. Tsentral'noukrayins'kyu derzhavnyu pedahohichnyy universytet im. V. Vynnychenka. Kropyvnyts'kyu, 2019. 18 s. [In Ukrainian].
4. Natsional'nyy klasyfikator Ukrainy DK 003:2010 "Klasyfikator profesiy" : Nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 28.07.2010 r. № 327. [National Classifier of Ukraine DK 003: 2010]. URL: <https://cutt.ly/snt5f0X> (data zvernennya: 18.04.2021). [In Ukrainian].
5. O merakh po dal'neyshemu sovershenstvovanyuu spetsyalyzovannoy pomoshchy lytsam s narushenyamy rechy : Prykaz Mynysterstva zdavookhranennya Respublyky Belarus' ot 05.06.2001 g. № 135. [On measures to further improve specialized assistance to persons with speech disorders]. URL: <https://cutt.ly/Bnu88q2> (data zvernennya: 10.05.2021). [In Ukrainian].
6. O spetsyalyzovannoy pomoshchy bol'nym pry narushenyy rechy y druhykh vysshyykh psykhycheskykh funktsiy : Prykaz Mynysterstva zdavookhranennya Rosyyyskoy Federatsyy ot 28 dekabrya 1998 g. № 383. [On specialized care for patients with speech disorders and other higher mental functions]. URL: <https://cutt.ly/Znt5ncu> (data zvernennya: 10.05.2021). [In Ukrainian].
7. Osvitn'o-profesiynna prohrama "Spetsial'na osvita". Druhyy (mahisters'kyy riven') vyshchoyi osvity. Spetsializatsiya "Lohopediya". Spetsial'na osvita. [Educational and professional program "Special Education". The second (master's level) of higher education. Specialization "Speech therapy". Special education]. Berdyans'kyu derzhavnyu pedahohichnyy universytet. Berdyans'k, 2016. 8 s. [In Ukrainian].
8. Osvitn'o-profesiynna prohrama "Spetsial'na osvita" druhooho (mahisters'koho) rivnyua vyshchoyi osvity / Khersons'kyu derzhavnyu universytet. Kherson, 2018. 15 s. [In Ukrainian].
9. Osvitn'o-profesiynna prohrama. Spetsial'nist' 016 "Spetsial'na osvita" (Lohopediya. Spetsial'na psykhohohiya). Druhyy riven' vyshchoyi osvity. [Educational and professional program. Specialty 016 Special education (Speech therapy. Special psychology). The second level of higher education]. Poltavs'kyu natsional'nyu pedahohichnyy universytet imeni V. H. Korolenka. Poltava, 2019. 20 s. [In Ukrainian].
10. Osvitn'o-profesiynna prohrama spetsial'nosti 016 Spetsial'na osvita. Spetsializatsiya 016.00.01 "Lohopediya" druhooho (mahisters'koho) rivnyua vyshchoyi osvity. [Educational and professional program of specialty 016 Special education. Specialization 016.00.01 "Speech therapy" of the second (master's) level of higher education]. Kyuivs'kyu universytet imeni Borysa Hrinchenka. Kyuiv, 2017. 12 s. [In Ukrainian].
11. Pinchuk Y. V. Orhanizatsiynne zabezpechennya lohopedychnoyi roboty v umovakh dytyachoy polikliniky. [Organizational support of speech therapy work in the children's clinic]. *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. Seriya 19: Korektsiynna pedahohika ta spetsial'na psykhohohiya. 2016. Vyp. 32 (2). S. 52–58. [In Ukrainian].
12. Spetsyfykatsiyi ta umovy zakupivli medychnykh posluh na 2021 rik. [Specifications and conditions for the purchase of medical services for 2021]. URL: <https://nszu.gov.ua/vimogi-pmg-2021> (data zvernennya: 03.05.2021). [in Ukrainian].